

РЕШЕНИЕ

№ 62

гр. Сливен, 31.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – СЛИВЕН, I СЪСТАВ, в публично заседание на тридесет и първи януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Живка К. Желязкова - Спирова

при участието на секретаря Албена Г. Василева
като разгледа докладваното от Живка К. Желязкова - Спирова Гражданско дело № 20232230103105 по описа за 2023 година

Предявени са кумулативно съединени искове с правна квалификация чл. 26, ал.1, пр. 1 от ЗЗД във вр. с чл. 22 от ЗПК и чл. 23 от ЗПК, както и чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД и чл.79 от ЗЗД.

В исковата молба ищецът твърди, че на 17.08.2021 г. сключила с ответното дружество Договор за кредит № 723568, по силата на който усвоила главница в размер на 2000 лв. Съгласно договора кредитополучателя се задължавал да върне за непредоставяне на поръчителство в размер на 6981.60 лева. Ищецът погасил предсрочно задълженията си по договора на четири последователни вноски, като на 30.11.2021 г., погасил задълженията си в размер на 2918.33 лв. Съгласно договор за кредит, ГПР по кредита е в размер на 42,58 %, а ГЛП в размер на 36%. В чл. 27, ал. 1 от договора е предвидено, че кредитополучателя ако не представи допълнително обезпечение дължи на кредитора неустойка в размер на 0,9 % от стойността на усвоената по кредита сума за всеки ден през който не е предоставено договорното обезпечение. В ал. 2 е предвидено, че неустойката се заплаща периодично заедно със всяка погасителна вноска. Неустойката е в размер на 3906.89 лв. разделена на 24 месечни вноски. Към нея е добавена и лихва. Така общата месечна погасителна вноска нараства на 290,90 лв.

Изтъква, че договорът за кредит е нищожен поради противоречие с императивни норми на закона, тъй като не е спазена предвидената от закона форма и са нарушени нормите на чл.10, ал.1 от ЗПК, чл.11, ал.1, т. 9 и т.10 от ЗПК и чл.19, ал. 4 от ЗПК. Не е посочен начина по който е определен и изчислен лихвения процент, освен това липсва и методология. Посоченият в договора ГПР не отговаря на реалния такъв. В този смисъл ищецът твърди нищожност на договора, поради липса на съществен елемент от съдържанието му, а именно ГПР по кредита, тъй като същият е посочен грешно. Ищецът излага още твърдения, че клаузата за неустойка при неизпълнените на задължението за предоставяне на обезпечение е нищожна, тъй като накърнява добрите нрави и е неправопавна. Същата води до скрито оскъпяване на кредита. На изложените основания ищеца моли да бъде прогласена нищожността на договора за кредит, евентуално на клаузата за неустойка и с оглед разпоредбата на чл.23 от ЗПК, като моли ответното дружество да

бъде осъдено да му заплати сумата от 918.23 лв., представляваща недължимо платена сума по договора, евентуално сумата от 500 лв., представляваща недължимо платена неустойка по договора, ведно със законната лихва върху сумата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане. Претендира за присъждане на направените по делото разноски.

Ответното дружество е подало при условията на чл.131 ГПК отговор на исковата молба в едномесечния срок, с който изразява становище за неоснователност на предявените искове. Не оспорва обстоятелствата, че между страните е сключен процесния договор за кредит, по силата на който е предоставена цитираната сума, която е била усвоена от ищцата и в следствие задължението е било погасено от нея. Излага аргументи, че при сключването му са спазени изискванията на ЗПФУР и ЗЕДЕУУ. Оспорва твърденията на ищцата за нищожност на договора на всички изложени от нея основания, като изтъква, че е спазена изискуемата от закона форма, а изчисленият ГПР по кредита отговаря на изискванията на ЗПК, както и че уговорената клауза за неустойка е компенсаторна и представлява адекватно обезщетение за неизпълнение на задължението на кредитополучателя да представи обезпечение по договора. Описва, че съгласно чл.19, ал.3 от ЗПК в ГПР не се включват разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора, поради което неустойката за неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение също не следва да участва при формиране на ГПР по договора. Основава твърденията си на съдебна практика, както посочват решенията на ВКС. По изложените основания ответникът моли за отхвърляне на предявените искове като неоснователни и претендира за присъждане на направените по делото разноски.

Ищецът в открито съдебно заседание не се явява. Постъпило е становище, с което се поддържат исковите претенции. Моли да бъдат заплатени направените по делото разноски.

Ответното дружество не се представлява в съдебно заседание. Постъпили са писмени становища, с които поддържа отговора на исковата молба. Моли за присъждане на направените по делото разноски.

На осн. чл. 214 от ГПК съдът е допуснал изменение на иска, чрез неговото увеличаване от 918.23 лв. на 947,77 лв., представляващ недължимо платена сума по договор за кредит, ведно със законната лихва от датата на депозиране на исковата молба до окончателното изплащане.

От събраните по делото писмени доказателства, съдът прие за установено от фактическа страна следната обстановка:

Не е спорно, че ищецът и ответното дружество са в облигационни правоотношения по силата на сключения между страните Договор за кредит № 723568/17.08.2021 г., по силата на които ищцата получила заемна сума в размер на 2000 лв. със срок на погасяване 24 месеца със 24 броя вноски с размер на погасителните вноски 290.90 лв., с включена неустойка в тях, лихвен процент по кредита 36 %, ГПР 42,58 %, в общ размер на всички плащания по договора за кредит в размер на 6981.60 лв. В чл.6 от договора за кредит, вр. с Раздел VIII ОУ на договора за кредит, предоставен от разстояние е предвидено предоставяне на обезпечение под формата на банкова гаранция в срок до 3 дни от сключване на договора или поръчителство от физическо лице, отговарящи на определени условия.

В хода на процеса е допусната и приета съдебно-икономическа експертиза, от която се установява, че ищецът заплатил на ответното дружество сума в общ размер 2947.77 лв., от която 2000 лв. главница, 743.54 лв. неустойка и 204,23 лв. лихва. Вещото лице е посочило, че за предвиденото изплащане на неустойка в размер на 0,9 %, неустойката се получава за 24 месеца на стойност 3906,89 лв. или по 162,79 лв. месечно, като ГПР визира в размер на 349,84 % съгласно калкулирането направено от вещото лице, а лихвата която следва да върнат е 834,28 лв. при 42,58 % ГЛП.

Установеното от фактическа страна обуславя следните правни изводи:

Предявените в условията на обективно кумулативно съединяване искове с правно

основание чл. 26, ал. 1 от ЗЗД за прогласяване на нищожен като противоречащ на закона ЗПК на договор за потребителски кредит и чл. 55, ал. 1 ЗЗД за връщане на парична сума, дадена без основание са допустими, а разгледано по същество и основателни.

Относно прогласяването на нищожността, приложение намират нормите на ЗПК. Ответникът е небанкова финансова институция по смисъла на чл.3 ЗКИ, като дружеството има право да отпуска кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Не е спорно, че ищцата, в качеството си на физическо лице, сключило договора е имало качествата на потребител по смисъла на чл. 9, ал.3 от ЗПК, а ответното дружество, в качеството на кредитор, съгласно чл.9, ал.4 от ЗПК. Сключеният договор по своята правна характеристика и съдържание представлява такъв договор за потребителски кредит. Съгласно чл. 22 от ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал.1, чл.11, ал.1, т.7 -12 и т.20, чл.12, ал.1, т.7 -9 от ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен и липсата на всяко едно от тези императивни изисквания води до настъпването на тази недействителност. Касае се за изначална недействителност при сключването на договора и когато същият бъде обявен за недействителен, то заемателят дължи връщане единствено на чистата стойност на кредита, но не и връщане на лихвите и другите разходи. Съдът намира, че следва да уважи иска за недействителност на договора за кредит, свързано с изискването на чл. 11, ал.1, т.10 от ЗПК за посочване на общата дължима сума, което е свързано с изискването на чл. 11, ал. 1 т. 10 от ЗПК за посочване на ГПР и общата дължима сума. Това изискване на закона е въведено за да се гарантира правото на потребителя да има яснота по какъв начин се формира неговото задължение. Именно ГПР представлява вид оскъпяване на кредита, защото в тази величина са включени всички разходи на кредитната институция по отпускане, управление до съответната възнаградителна лихва. По тази причина в ГПР следва да бъдат описани всички разходи които трябва да заплати длъжникът, а не същият да бъде поставен в положение да тълкува клаузите на договора и да преценява кои суми точно ще дължи. В конкретния случай ГПР не отговаря на законовите изисквания, защото е посочен единствено, че той е във фиксиран размер от 42,58 %, а ГЛП е 36 %. Нарушената правна норма е чл. 19, ал.4 от ЗПК.

Съгласно чл.19, ал.1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, като в чл.4 на визираната правна норма е посочен неговият максимално допустим размер- пет пъти размера на законната лихва. Съгласно § 1, т.1 ДР ЗПК „общ разход по кредита за потребителя“ са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, вкл. разходите на допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. От своя страна, „обща сума, дължима от потребителя“ е сборът от общия размер на кредита и общите разходи по кредита на потребителя § 1, т.2 ДР ЗПК. В случая ГПР по договора за кредит не е включено задължението, поето по договора за неустойка за представяне в срок на обезпечение.

Установи се от заключението на вещото лице, че неустойката за предоставяне на обезпечение по договора не била включена в ГПР, а ако се включи, то ГПР би станал в размер на 349,84 % или ще надхвърли шест пъти повече максимално допустимия петкратен размер на законната лихва. Следователно процесния ГПР не отговаря на действителния. От страна на търговеца е приложена заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл. 86д, ал. 2, т.4 от ЗЗП.

За договорите за потребителски кредит на общо основание и съгласно чл. 24 ЗПК се прилагат правилата на чл. 143-148 ЗЗП. Макар и поместени в индивидуалния договор с ищеца, а не в общи условия към него, клаузите на контракта не са индивидуално уговорени по смисъла на чл. 146, ал.2 от ЗЗП.

Съдът прави извод, че това са банкетни договори за парични заеми, които потребителя подписва без да има възможност да договора съответните клаузи на договора, съгласно глава четвърта от ЗПК. В тази връзка е и съображение 26 от Преамбюла на Директива 2008/48ЕО на Европейския парламент и на Съвета касаеща договорите за потребителски кредити, съгласно които ... „кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите членки следва да упражняват необходимия надзор, с цел избягване на такова поведение, като следва да се приложат необходимите средства на кредиторите, в случаите, в които те процедират по този начин.“ В тази насока съдът намира, че клаузата която е уговорена в чл. 17 от Договора за потребителския кредит, съгласно която се дължи неустойка при неизпълнение на задължението по чл. 6 за предоставяне на обезпечение е в пряко противоречие с целта на преследваната от директивата цел, която е транспонирана в ЗПК.

Дори да се приеме, че страните са допуснали възможността исканите обезпечения да се предоставят и „неустойката“ да не се дължи, то това плащане не се явява неустойка по смисъла на закона, а възнаграждение, дължимо под условие. Това е така, тъй като последиците от неизпълнението на „задължението“ да се предостави обезпечение, не са типичните последици от договорно неизпълнение, които законът предвижда, а напротив - договорът продължава да се изпълнява по първоначално заложен погасителен план, но при по-висока цена, прикрита като неустойка.

По тези съображения, съдът намира, че процесния договор за кредит е недействителен на основание чл. 22 от ЗПК и следва да бъде прогласена неговата нищожност, поради релевиращи доказателства за наличие на противоречие със закона. В тази връзка съдът намира, че по тежката форма за недействителност на договора, а именно нищожността изключва необходимостта да се обсъждат наведените твърдения и искането за недействителност на договора, поради нарушаване на добрите нрави. Тъй като е налице уважаване на главния установителен иск, то съдът не следва да се произнесе, относно прогласяването на нищожност на клаузата за неустойка по процесния договор за кредит.

По иска на основание чл. 55, ал.1, предл. 1 от ЗЗД, съдът изразява следните становища. На първо място страната подала иска следва да докаже плащането на претендираната сума, а ответната обосноваването за нейното задържане. Фактически е дадено нещо при нищожен договор, като едната страна е престирала фактически нещо, мислейки че изпълнява свое валидно договорно задължение. При недействителен договор длъжникът дължи чистата стойност по кредита без да дължи лихви и други разходи, следователно ищецът дължи по процесния договор за кредит единствено получената сума за главница на стойност 2000 лв. Останалата платена сума по договора над тази главница над 2000 лв. е дадена без основание, а именно сумата от 947,77 лв., която следва да бъде върната като дадена без основание. Във връзка с това, и по горепосочените твърдения, съдът не следва да се произнесе, относно сумата в размер на 500 лв.

С оглед изхода на процеса на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, ответното дружество следва да бъде осъден да заплати на ищеца направените съдебно-деловодни разноски в размер на 529,26 лв. /329,26 лв. платена държавна такса и 200 лв. за възнаграждение на вещо лице/. Следва и да заплати на пълномощника на ищеца сума в размер 1678 лв. адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38, ал.1, т.2 от ЗАдв.

Ръководен от изложеното, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖЕН на осн. чл. 26, ал.1, пр.1 ЗЗД, вр. чл.22 ЗПК Договор за потребителски кредит № 723568 от 17.08.2021 г., сключен между И. Г. С., ЕГН:

***** от с. К., общ. С., ул. „В. К.“ № . и „СТИК КРЕДИТ“ АД, ЕИК 202557159 със седалище и адрес на управление гр. Шумен, пл. „Оборище“ № 13 Б, представлявано от изп. директор Стефан Топузаков.

ОСЪЖДА на основание чл. 55, ал.1, пр.1 ЗЗД „СТИК КРЕДИТ“ АД, ЕИК 202557159 със седалище и адрес на управление гр. Шумен, пл. „Оборище“ № 13 Б, представлявано от изп. директор Стефан Топузаков, **ДА ЗАПЛАТИ** на И. Г. С., ЕГН: ***** от с. К., общ. С., ул. „В. К.“ № ., сума в размер на **947.77 лв.** (деветстотин четиридесет и седем лева и 77 стотинки), платена без основание по Договор за кредит № 723568 от 17.08.2021 г., ведно със законната лихва върху сумата, считано от 01.08.2023 г. до окончателно плащане.

ОСЪЖДА на основание чл.78, ал.1 ГПК „СТИК КРЕДИТ“ АД, ЕИК 202557159 със седалище и адрес на управление гр. Шумен, пл. „Оборище“ № 13 Б, представлявано от изп. директор Стефан Топузаков, **ДА ЗАПЛАТИ** на И. Г. С., ЕГН: ***** от с. Крушаре, ул. „Васил Коларов“ № 6, сума в размер на **529,26 лв.** (петстотин двадесет и девет лева и двадесет и шест стотинки), деловодни разноски.

ОСЪЖДА на основание чл.78, ал.1 ГПК „СТИК КРЕДИТ“ АД, ЕИК 202557159 със седалище и адрес на управление гр. Шумен, пл. „Оборище“ № 13 Б, представлявано от изп. директор Стефан Топузаков, **ДА ЗАПЛАТИ** на адв. Д. В. М. АК - Пловдив сума в размер на **1678 лв.** (хиляда шестстотин седемдесет и осем лева), адвокатско възнаграждение.

Решението може да се обжалва пред Сливенски окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Сливен: _____